

Upprättad av

Till Miljödepartementet

Avrapportering Uppdrag M2018/01090/Ke från Delegationen för cirkulär ekonomi

Innehåll

Ordföranden har ordet	2
Delegationens fokusområden	3
Delegationens uppdrag	4
1. Framtagande av strategi för Delegationens arbete	4
2. Kontaktpunkt mellan relevanta aktörer.....	4
3. Identifiera hinder och motverkande styrmedel; förslag till regeringen	5
4. Utgöra ett kunskapscentrum	6
5. Utse Referensgrupp	6
Bilaga 1 Delegationens inspel inför regeringens arbete med att ta fram en nationell strategi för cirkulär ekonomi	8
Bilaga 2 Delegationens förslag rörande skatt på kemikalier i viss elektronik	8
Bilaga 3 Delegationen för cirkulär ekonomi Verksamhetsplan 2020	8
Bilaga 4 Framtidsvisionen från Kretsloppsdelegationen	8

Ordföranden har ordet

Delegationen för cirkulär ekonomi (Delegationen) har ett intensivt år bakom sig. En bred översyn gjordes av vad som händer inom Sveriges omställning till en cirkulär ekonomi, främst med ögonen på vilka insatser som främjar cirkulär näringslivs- och industriell utveckling. En omställning inom såväl näringsliv som offentlig sektor skulle bidra till ett bättre resursutnyttjande och ett fossilfritt samhälle. Omställningen från en linjär till en resurseffektiv biobaserad cirkulär ekonomi – och en fossilfri ekonomi – är tätt sammanbundna. Delegationen avser att under 2020 öka sin samverkan med bland annat Fossilfritt Sverige.

Delegationen har i uppdrag att vara ett virtuellt kunskapscentrum och kontaktpunkt för relevanta aktörer. Under våren 2020 kommer Delegationen att presentera en ny hemsida och logotype för att tydliggöra detta ansvar. Sverige har en rad kompetenta aktörer men bilden av hela Sveriges omställning behöver ställas samman och förtydligas. Den nya hemsidan ska presentera en översikt över alla initiativ och lotsa besökare på hemsidan vidare till rätt kunskapskälla.

Regeringen kommer under 2020 att arbeta med såväl en nationell strategi för cirkulär ekonomi som med samverkansgruppen *Näringslivets klimatomställning*. Delegationen ser positivt på dessa initiativ och kommer att hålla sig informerad om hur processerna utvecklas för att se hur och om man kan samverka. I sitt arbete tar Delegationen också Sveriges roll som en av de ledande skogsindustrierna i världen i beaktande.

Det finns ett mycket stort intresse bland Sveriges aktörer för omställningen från den linjära till den cirkulära ekonomin. Sedan Delegationens Referensgrupp inledde sitt arbete för mindre än ett år sedan har det bildats ett antal Initiativgrupper, som tar sig an specifika, avgränsade frågeställningar i syfte att lämna förslag på styrmedel till Delegationen. Mycket kvalificerade personer från en rad olika intressenter arbetar ideellt i dessa grupper och det momentum som finns borgar för att Sverige kan öka takten i omställningsarbetet. Delegationen bedömer att den mot slutet av år 2020 kan börja ställa samman en katalog av styrmedelsförslag att lämna över till regeringen under första kvartalet 2021.

I denna rapport redogörs kortfattat för arbetet under 2019 och initiativ 2020. För ytterligare detaljer hänvisas till Bilaga 3 *Delegationen för cirkulär ekonomi Verksamhetsplan 2020*.

För Delegationen för cirkulär ekonomi

Åsa Domeij
Ordförande i Delegationen för cirkulär ekonomi

Delegationens fokusområden

Delegationen inledde sitt arbete med en bred¹ genomlysning av frågor som främjar en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi i Sverige. I mars fattade Delegationen beslut om att till en början begränsa sig till tre fokusområden att titta på ur ett systemperspektiv; plast, offentlig upphandling och design för cirkularitet. Fokusområdena överlappar delvis varandra och skapar synergier, till exempel mellan plast och textil. Om Delegationen bedömer det relevant kan fler fokusområden komma att läggas till.

Plast

Delegationen valde plast av flera anledningar. Det finns en stor outnyttjad potential i att samla in, sortera och återvinna plast, vilket i sin tur leder till ökad tillgång på återvunnet material. Detta bygger på rena, säkra och kontinuerliga materialflöden. Därigenom aktualiseras också frågorna om ett förändrat producentansvar och spårbarhet. Delegationen kommer under 2020 att initiera arbete kring ett utökat producentansvar och förstärkt spårbarhet.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling omsätter enorma summor, vilket ger upphandlare stor möjlighet att påverka vilka krav som ställs vid upphandling. Staten/region/kommun bör vara förebilder och bidra med kunskap. Upphandlingsmyndighetens regleringsbrev för 2020 har förtydligats; myndigheten ska bland annat "öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan användas som ett viktigt verktyg för att bidra till en cirkulär ekonomi" och "se över hur strategisk upphandling kan främja en cirkulär ekonomi genom hela inköpsprocessen".

Delegationen hade ett mycket uppskattat seminarium om cirkulära krav i offentlig upphandling och bildade då en samverkansgrupp med SKR och Kammarkollegiet för att bidra till Upphandlingsmyndighetens arbete.

Delegationen är också representerad i styrelsegruppen för RE:Sources projekt *Testa cirkulär upphandling i praktiken*.

Design för cirkularitet

Delegationen har ingående diskuterat att en förlängning av material- och produktliv måste tas med redan i designstadiet av produktionsprocesser och produkter. Det är kapitalkrävande, och kommersiellt osäkert, att testa nya produktionssätt och produkter. Innovationer behöver kunna skalas upp och kommersialiseras. Delegationen har skapat ett forum för programcheferna för de strategiska innovationsprogrammen att träffas och detta arbete kommer att fortsätta under 2020.

I januari i år har VINNOVA en utlysning inom programmet Cirkulär och biobaserad ekonomi *Från teori till praktik*, som vänder sig till "aktörskonstellationer som vill analysera policyfrågor och beteendefaktorer som motverkar en omställning till en cirkulär och/eller biobaserad ekonomi".

---

¹ Presentationer gjordes av Stephen Hinton Consulting, IVL, Svenskt Näringsliv, Naturvårdsverket, SIS, Nordregio, IVA, Design and Lifestyle Hub Danmark, RE:Source, Hållbar utveckling Skåne, Tillväxtverket, RagnSells, Plastreturraffinaderi (Kemiföretagen i Stenungsund), Chalmers Industriteknik samt Profu

Under 2020 kommer Delegationen att besöka Borås och titta på hur man arbetar med design för cirkularitet inom textil. Det finns flera intressanta exempel, bland annat Guringo Design Studio som utgått från perspektivet att göra rätt från början och att klädproduktionen ska ske inom planetens gränser. Guringo visar upp 3D-printade organiska funktionsplagg med kort livslängd som går att slänga i hushållssoporna för att sedan kunna bli till biogas.

Delegationens uppdrag

1. Framtagande av strategi för Delegationens arbete

Delegationen har i uppdrag att utarbeta en strategi för arbetet med en cirkulär ekonomi och redogöra för arbetet med att genomföra den. Strategin ska inkludera hur omställningen kan stimuleras på olika nivåer i samhället. Delegationen har även möjlighet att lämna förslag till regeringen utöver vid de uppdragsbundna tillfällena (den 1 mars 2019–2021). I december 2019 skickade Delegationen därför in ett inspel² till den nationella strategi för cirkulär ekonomi som regeringen håller på att ta fram samt i februari 2020 ett förslag³ om att ändra beskattningsreglerna för viss elektronik som säljs begagnad.

Delegationen har också tagit fram en Verksamhetsplan för 2020, som bifogas denna rapport. Verksamhetsplanen kan sägas utgöra Delegationens strategi, men benämnes Verksamhetsplan för att inte skapa risk för förväxling med regeringens nationella strategi. Verksamhetsplanen presenteras på Delegationens hemsida och är ett levande dokument, som kommer att revideras 1–2 gånger per år.

Denna rapport redogör för hur Delegationen inledde sitt arbete med att identifiera tre fokusområden och hur den sedan mer specifikt arbetat med de olika delmomenten i uppdraget.

2. Kontaktpunkt mellan relevanta aktörer

Vara en kontaktpunkt mellan relevanta aktörer i syfte att underlätta arbetet och skapa synergier.

Extern information till Delegationen

Från start har Delegationen varit noga med att skapa öppenhet och kännedom om dess arbete. Till Delegationsmötena under 2019 bjöds talare⁴ in för att ge Delegationen en bred orientering om vilka aktörer och initiativ som bidrar till Sveriges omställning från en linjär till en cirkulär ekonomi.

Delegationen presenterar sig externt

Under 2019 har Delegationen och kansliet deltagit i ett antal konferenser, workshops, seminarier med mera för att presentera Delegationen och bjuda in aktörer att lämna förslag via kansliets brevlåda.

---

² Se bilaga 1 Delegationens inspel inför regeringens arbete med att ta fram en nationell strategi för cirkulär ekonomi

³ Se bilaga 2 Förslag rörande skatt på kemikalier i viss elektronik

⁴ Se inledningen under rubriken Delegationens fokusområden

Referensgruppen

I uppdraget ingår att skapa en Referensgrupp, och sedan den skapades har Delegationens roll som kontaktpunkt ökat. I dagsläget har två så kallade Initiativgrupper skapats, och nya förslag kommer in till kansliet så gott som varje vecka. Se punkt 5 Skapa en Referensgrupp.

Ny webb

Under våren kommer Delegationen att presentera en ny hemsida och en ny logotype. Detta är ett led i att underlätta kontakten mellan relevanta aktörer och främja samverkan. Den nya hemsidan ska utgöra en väg in för alla som har intresse för cirkulär ekonomi, oavsett vad, och erbjuda information både direkt och genom hänvisningar till bland annat andra aktörers hemsidor. Hemsidan ska också innehålla en flik för finansiering med information om och länkar till olika utlysningar/bidrag och dylikt. En annan viktig funktion för hemsidan är att lyfta goda exempel och inspirera aktörer att våga prova omställning i liten skala.

Referensgruppen och dess Initiativgrupper

Referensgruppen (se punkt 5) har träffats två gånger och bidragit med en rik flora av förslag som grupperats inom sex utmaningar. Inom gruppen har Initiativgrupper bildats, där en expert samlar relevanta personer som på eget initiativ tittar närmare på tydligt avgränsade frågeställningar i syfte att komma med förslag på styrmedel.

Intresset är mycket stort för att bilda Initiativgrupper och Delegationen planerar att i slutet av 2020 bjuda in till ett seminarium, där en bred målgrupp erbjuds ta del av alla förslag. Seminariet kommer även att websändas för att öka tillgängligheten.

3. Identifiera hinder och motverkande styrmedel; förslag till regeringen

Identifiera hinder och motverkande styrmedel, behov av utbildning, information samt ge råd och föreslå kostnadseffektiva åtgärder till regeringen

Delegationen har lagt stort fokus på att identifiera styrmedel som behöver införas, avskaffas eller modifieras. Som ett första inspel har Delegationen föreslagit regeringen att avskaffa skatt på kemikalier i viss elektronik som säljs begagnad. Resonemanget är allmängiltigt och skulle också kunna appliceras på textil och plast.

Kretsloppsdelegationens rapporter

Delegationen har upphandlat en konsult som går igenom rapporterna från Kretsloppsdelegationen⁵. I dessa rapporter förslogs åtskilliga styrmedel och Delegationen vill se över om några som då inte genomfördes är relevanta att ta upp igen. Den "framtidsvision"⁶ som skrevs 1997 av Kretsloppsdelegationen handlar om Sverige 2022, men skulle lika gärna kunna ha varit skriven idag.

Producentansvar och spårbarhet

Både frågorna om producentansvar och spårbarhet har tagits upp av Referensgruppen för olika branscher och material. Som påtalats under rubriken Plast kommer Delegationen att ta initiativ på området och det kan gälla såväl plast som andra material.

---

⁵ Dir. 1993:67, Beslut vid regeringssammanträde 1993-05-27.

⁶ Bilaga 4 Framtidsvision från Kretsloppsdelegationen

4. Utgöra ett kunskapscentrum

Utgöra ett kunskapscentrum och svara för omvärldsbevakning genom att samla goda exempel och information om pågående betydande initiativ samt underlätta en effektiv samverkan mellan dessa.

Kansliet bedriver ett aktivt arbete tillsammans med en webbutvecklingsbyrå med att skapa ett virtuellt kunskapscentrum. Det handlar om att skapa ett nav för alla aktörer inom cirkulär ekonomi där de kan hitta information, goda exempel och kontakter till möjliga samverkanspartners. Websidan kommer också att ge Delegationen möjlighet att öka kommunikationen kring sitt arbete och profilera Delegationen som en samlade aktör för Sveriges omställning till en cirkulär ekonomi.

Omvärldsbevakning

Delegationen etablerar kontakt med och utbyter erfarenheter kring hur strategier för cirkulär ekonomi genomförs i olika länder, bland annat Danmark, Nederländerna och Finland. Delegationen följer också utvecklingen av cirkulär ekonomi i EU och den Gröna given med flera initiativ.

5. Utse Referensgrupp

Utse en referensgrupp med relevanta aktörer som med sin sakkunskap och erfarenhet ska stödja delegationens arbete. Delegationens ordförande sammankallar referensgruppen.

Delegationens referensgrupp

Regeringens beslut att inrätta en Delegation för cirkulär ekonomi nämner att Delegationen ska utse en referensgrupp med relevanta aktörer som med sin sakkunskap och erfarenhet ska stödja delegationens arbete. Delegationens ordförande sammankallar referensgruppen.

Under våren 2019 tillsatte Delegationen en referensgrupp; till att börja med indelad i tre undergrupper utifrån Delegationens beslutade fokusområden Plast, Offentlig upphandling och Design för cirkularitet. Personerna i referensgruppen är valda utifrån sin kompetens inom dessa områden och sitter i gruppen i personlig kapacitet. Referensgruppen omfattar (mars 2020) 52 personer och modifieras utefter behov. Referensgruppen sammanträdde vid två tillfällen under 2019 och har även möjlighet att samverka och gemensamt arbeta via den webbaserade arbetsytan Microsoft Teams.

Under 2019 har referensgruppen genererat en stor mängd förslag på styrmedel och andra förslag som kan stötta omställningen från en linjär till en cirkulär ekonomi. Dessa förslag har vidarebearbetats i olika former av både Delegationens kansli och referensgruppsmedlemmar. Delegationen har även beslutat att inrätta Initiativgrupper som kan vidarebearbeta dessa förslag genom att ta fram tydliga problemformuleringar samt konkreta förslag som kan läggas fram till Delegationen för att eventuellt tas vidare i rapporteringen till regeringen.

Workshop 14 juni

Den 14 juni sammanträdde Delegationens referensgrupp för första gången. Syftet med mötet var att genomföra en kick-off och informera om referensgruppens roll och arbetsuppgifter. Vid mötet hölls en workshop för att ta fram det som referensgruppen såg som prioriterade åtgärder att arbeta med inom respektive fokusområde. Workshopen resulterade i en stor mängd olika utmaningar och förslag på åtgärder för Delegationen att arbeta vidare med.

Workshop 18 oktober

Inför referensgruppens andra sammanträdande hade kansliet sammanställt förslagen från workshopen den 14 juni och presenterat dessa för Delegationen. Vid Delegationsmötet i september gjordes en prioritering av förslagen och följande områden valdes ut för referensgruppen att fokusera på i den kommande workshopen den 18 oktober; 1. Utred producentansvaret för all plast 2. Differentierad skatt beroende på återvunnet material 3. Stärkt spårbarhet 4. Gröna överenskommelser 5. Design principer 6. Förlängd garantitid.

Under workshopen den 18 oktober fick referensgruppen sedan arbeta enligt workshopmodellen "world café" och diskutera samt utveckla de sex förslag som Delegationen presenterade.

Initiativgrupper

Utifrån den genomförda processen med referensgruppen framkom det under 2019 ett förslag att skapa en Initiativgrupp för att undersöka möjligheterna att öka återvinningen av så kallade innovationskritiska metaller (enligt EU:s lista över metaller och mineraler som är av kritisk betydelse för Europas försörjningstrygghet av mineralråvara). Dessa metaller används i bland annat batterier och medicinskteknisk utrustning. En Initiativgrupp sattes samman med representanter från industri, akademi och offentlig sektor för att utarbeta konkreta förslag på hur återvinningen av dessa metaller kan öka, bland annat genom kravställning i offentlig upphandling. Gruppen sammanträdde en första gång den 13 februari och ska leverera förslag till Delegationen senast den 31 december 2020.

Under 2019 sattes ytterligare en Initiativgrupp samman inom området cirkulär anläggningsindustri. Gruppen består utav experter från industri, akademi och offentlig sektor och kommer att ta fram konkreta förslag till förändringar av vägledning, regelverk, lagstiftning och andra styrmedel som på 1-3 år kan skapa mer hållbara materialflöden för byggmaterial i mark- och anläggningsindustrin. Gruppen sammanträder första gången den 3 april och kommer att leverera förslag till Delegationen senast den 30 november 2020.

Kansliet har tagit fram ett kortfattat mandat för Initiativgrupperna så att de hanteras enhetligt. Mandatet specificerar frågeställning/ar, leveranser till Delegationen och vad Delegationen erbjuder samt information om att Initiativgruppernas förslag inte per automatik kommer att föras vidare till regeringen. Det är Delegationen som avgör vilka förslag som läggs fram för regeringen.

Det har även utav referensgruppsmedlemmar samt externa intressenter uttryckts intresse för att skapa ytterligare Initiativgrupper inom områdena ideell second hand, kommersiell second hand (momsbefrielse), frivilliga åtaganden om garanterad livslängd på produkter, hållbar upphandling i städer med mera. Delegationen har dessutom dialog med ytterligare ett antal aktörer som vore intressanta att samla i Initiativgrupper, till exempel kring mått på cirkularitet och design principer för cirkularitet – exempel från textilområdet.

Kansliet ser nu på nytt över de förslag som referensgruppen har tagit fram, för att se vilka ytterligare Initiativgrupper som kan vara relevanta att skapa. Sedan 2019 används Microsoft Teams som en gemensam plattform för Delegationens referensgrupp och Initiativgrupper där gemensamt arbete kan utföras, väsentliga diskussioner genomföras samt relevant information spridas till berörda.

- Bilaga 1** Delegationens inspel inför regeringens arbete med att ta fram en nationell strategi för cirkulär ekonomi
- Bilaga 2** Delegationens förslag rörande skatt på kemikalier i viss elektronik
- Bilaga 3** Delegationen för cirkulär ekonomi Verksamhetsplan 2020
- Bilaga 4** Framtidsvisionen från Kretsloppsdelegationen